

10.03.2016

Vastaanottaja
Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Sisäministeriön poliisiosaston asiantuntijalausunto HE 153/2015 vp Hallituksen esitys tullilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu esitys tullilaiksi ja eräksi siihen liittyvistä laeiksi. Nyt ehdotetulla tullilailla on tarkoitus korvata nykyinen tullilaki kokonaisuudessaan. Ehdotettu tullilaki vastaa sisällöllisesti pääosin nykyistä tullilakia. Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä täsmennetään ja yhdenmukaistetaan tietyiltä osin vastaamaan poliisilain ja rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotettuun tullilakiin tehdään nyt teknisiä muutoksia ja lakia uudistetaan myös siitä syystä, että nykyisestä tullilaista on vuonna 2015 erotettu Tullin rikostorjuntaa ja Tullin henkilörekistereitä koskevat säännökset omiksi laeikseen. Eräitä säännöksiä siirretään lakiin asetuksen tasolta perustuslain edellyttämällä tavalla. Kyseessä on tullitoimintaan sovellettava yleislaki jonka erityislakeina sovelletaan Tullin rikostorjuntalakia ja Tullin henkilörekisterilakia.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää hallituksen esitystä hyvänä ja uskoo sen tehostavan nimenomaisesti PTR-viranomaisten yhteistyötä ja toimintaa sekä parantavan omalta osaltaan myös sisäistä turvallisuutta.

Esityksessä ehdotetaan liitelakina muutettavaksi poliisilain 2 luvun 21 §:n 2 momenttia siten, että voimassa olevasta säännöksestä poistettaisiin poliisilta toimivaltuus laittomasti valmistetun tai laittomasti hallussa pidetyn tavarahan takavarikoimiseen. Muutosta on perusteltu sillä, että kyseisillä tapauksilla ei välttämättä ole mitään liittymää tullilain soveltamisalaan eli tavaroiden maahantuontiin tai maasta vientiin.

Aikaisemmin sisäministeriö on vastustanut kyseistä muutosta, mutta myöhemmin tullilain valmistelijoiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta sisäministeriö on hyväksynyt esitetyn muutoksen. Valmistelijoiden käsityksen mukaan muutoin oltaisiin oltu tilanteessa, missä poliisilla olisi ollut laajemmat toimivaltuudet tullilain mukaisiin toimenpiteisiin kuin tullin virkamiehillä olisi ollut.

Sisäministeriön poliisiosasto haluaa kuitenkin kiinnittää hallintovaliokunnan huomion seuraaviin asioihin.

Ehdotetussa tullilain 17 §:ssä säädetään henkilöllisyyden selvittämisestä. Sen ensimmäisen momentin mukaan tullimiehellä on oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Poliisilain vastaavassa 2 luvun 1 §:ssä poliisin oikeus henkilöllisyyden selvittämisessä on rajattu yksittäiseen tehtävään, eikä ehdotetussa tullilaissa rajausta yksittäiseen tullitoimenpiteeseen ole vastaavasti tehty. Näin ollen säännös antaisi Tullille poliisia laajemman tiedonsaantioikeuden henkilöllisyyden selvittämisen osalta.

10.03.2016

Edelleen ehdotetun tullilain 18 §:n 2 momentin mukaan pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitetusta henkilöön kohdistuvan etsinnästä päättää tullimies. Vastaavasti pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n mukaan henkilöön kohdistuvasta etsinnästä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Poliisimies voi päättää henkilöön kohdistuvasta etsinnästä vain kahdessa poikkeustapauksessa. Nyt ehdotettu säännös laajentaisi Tullin osalta päättävävaltaa suhteessa muun muassa poliisimiehiä koskeviin oikeuksiin.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan esitutkintaviranomaisten toimivaltuuksien tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaisesti säädetty ja poikkeuksia tulisi tehdä vain erityisestä syystä. Niin toimivaltuuksien käyttämisen perusteiden kuin päätöksentekotasoa tulisi olla oikeusturvasyistä yhdenmukaisesti säädetty

Muilta osin sisäministeriön poliisiosastolla ei ole lausuttavaa.

Poliisiylitarkastaja

Pekka Aho

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 10.03.2016 klo 12:53. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Sisäministeri Petteri Orpo
Kansliapäällikkö Päivi Nerg
Erityisavustaja Mikko Kortelainen
Osastopäällikkö Kauko Aaltomaa
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Johdon sihteeri Anja Sademies
Johdon sihteeri Annamajja Vihervirta
Johdon sihteeri Tiina Landström
oikeus@intermin.fi